

(Политика, 30.12.2009)

Готово општа оријентација у Србији је – правац Европска унија. Има и овде нешто евроскептицизма, али се слабо уочава на политичкој сцени. Сада када су и напредњаци постали велики Европљани, нема сумње да земља дефинитивно тежи том правцу.

Међутим, ништа није извесно. Препрека је доста, али већина је савладива: када ствар сазри, испоручиће Младића по логици „важнија је ЕУ него један човек“; преговори о усклађивању законодавства могу бити окончани за пар година; на крају ће и званичници из ЕУ закључити да је Србија достигла потребне стандарде.

Ипак, остаје један врло тежак проблем: питање признања Косова. Мислим да не постоји ни трунке сумње да ће битан услов учлањења у ЕУ бити баш то – да Србија призна независно Косово. Јер уколико би Србију примили без тога, она би могла сутра, можда под владом другачијег опредељења, да блокира учлањење Косова у ЕУ и друге сличне акције, што политичари из ЕУ свакако не желе да допусте.

Велико је питање шта ће се догодити. Европљани свакако мисле да ће Србија пред вратима Европе поклекнути и у дилеми „Европа или Косово“ изабрати Европу. Можда и Тадић иде тим путем, будући да се максимално труди, заједно с медијима који су му наклоњени, да потисне тему Косова из јавности и у потпуности је замени Европом и светлом будућношћу која нас тамо чека.

Није сигурно, међутим, да ће признање бити могуће током следећих неколико година. Лако је могуће да Тадић, уколико то и намерава, не буде политички у стању да изведе планирано и поред све вештине његовог пи-ар тима, пошто јавност и српско бирачко тело неће лако прогутати ту причу. Поред тога, ни садашњи савезници (Русија, Кина, неколико чланица ЕУ и други) неће лепо гледати на такав евентуални заокрет српске политике, па ће се осетити изданим од онога коме је њихова помоћ до јуче била преко потребна и који ју је тако снажно молио.

Наоко парадоксално, процесу учлањења Србије у ЕУ највише би могао да помогне Међународни суд правде у Хагу, и то одлуком неповољном по Србију. Значи, да пресуди да је независност Косова у складу са међународним правом и тиме пружи Тадићу или

неком наследнику најјачи могућ аргумент у прилог мирења са судбином, тј. признањем независног Косова, и наставка процеса учлањења у ЕУ. Али, ако пресуда буде округло па на ћоше, тада ће опет остати проблем.

Могуће је, дакле, да процес учлањења стане укопан: нити Србија може да призна Косово и настави даље, нити водеће земље ЕУ могу повући услов признавања ради наставка процеса. Шта тада да се ради? Да се годинама чека неко чудо, а да све остане на пола пута?

Мислим да постоји решење и за ту ситуацију: Србија би могла да промени колосек и са главног пређе на алтернативни. Док је главни онај до сада спровођен – учлањење у ЕУ кроз уобичајени процес – дотле би алтернативни био што чвршће повезивање са Европском унијом, али без учлањења, нешто слично ономе што раде Норвешка и Швајцарска.

Прелазак са директног на алтернативни пут био би, значи, мотивисан жељом да се избегне вишегодишњи застој у међусобним односима, односно тежњом да се односи и даље функционално унапређују и поред кочнице коју политичке препреке постављају главном путу. Места за блиску сарадњу и без учлањења има свакако пуно. Приоритетна област сарадње за Србију, а вероватно и Европску унију је економија (укључујући трговинске односе), затим инфраструктура, научна сарадња, образовање, безбедност, екологија и слично.

Мислим да је време да се озбиљно преиспита досадашња стратегија учлањења, јер вероватно води у ћорсокак. Девет година је прошло од 5. октобра, а знатнијег напретка у процесу учлањења у ЕУ нема. Још смо практично на почетку, а због сталних политичких препрека. Стога се, верујем, озбиљно намеће алтернативна стратегија – повезивање са ЕУ земаља нечланица, које нуди оно што нас интересује (повезаност), а заобилази оно што је препрека (политичке теме). При том, основни дугорочни циљ и даље може бити пуноправно чланство у Европској унији.

(Аутор је директор економских студија ЦЛДС-а)